

Beleidskader bij de Veranderopgave Inburgering

Colofon

Werkgroep regionaal beleid:

- gemeente Dordrecht
- gemeente Papendrecht
- gemeente Zwijndrecht
- gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
- Sociale Dienst Drechtsteden

Datum: 20 november 2020.

Periode: januari 2021 – december 2024.

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Uitgangspunten

- 2.1 Uitgangspunten voor de samenwerking
 - 2.1.1 De Sociale Dienst Drechtsteden en de gemeenten
 - 2.1.2 Het bestuurlijk overleg Inburgering
- 2.1 Inhoudelijke uitgangspunten
 - 2.1.1 Duurzame participatie naar vermogen
 - 2.1.2 Naast de inburgeraar staan
 - 2.1.3 Inburgering als onderdeel van het sociaal domein
- 2.2 Implementatie uitgangspunten
 - 2.1.1 Inburgering wordt nabij en lokaal ingebed
 - 2.1.2 Inburgering wordt integraal georganiseerd
 - 2.1.3 Implementatie wordt gezamenlijk uitgevoerd
 - 2.1.4 Budgetontschotting en maatschappelijke impact

3. Bouwstenen

- 3.1 Brede intake
- 3.2 Welkomstprogramma
- 3.3 Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)
- 3.4 B1-route
- 3.5 Onderwijsroute
- 3.6 Zelfredzaamheidsroute (z-route)
- 3.7 Financieel ontzorgen
- 3.8 Maatschappelijke begeleiding
- 3.9 Participatieverklaringstraject (PVT)
- 3.10 Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM)
- 3.11 Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)
- 3.12 Handhaving

4. Financiën

- 4.1 In- en uitvoeringskosten
 - 4.1.1 Kosten 2022
 - 4.1.2 SPUK

1. Inleiding

Per 1 juli 2021 worden gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet inburgering. De gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht hebben besloten om de uitvoering aan de Sociale Dienst Drechtsteden te mandateren, met uitzondering van de maatschappelijke begeleiding, het participatieverklaringstraject en de financiële zelfredzaamheid. Gezamenlijk worden voorbereidingen getroffen om de uitvoering van deze nieuwe wet goed te laten verlopen.

Dit document beschrijft eerst de *uitgangspunten* die voor de gemeenten leidend zijn in hun mandatering van de taken inzake de uitvoering van de Wet inburgering. Het is belangrijk dat de kracht van regionale samenwerking wordt gebruikt om voor elke inburgeraar een passende route aan te bieden, maar dat tegelijkertijd oog is voor de lokale wensen en eisen. Regionale samenwerking met behoud van lokale kleur, dat is het devies.

Vervolgens zijn de *bouwstenen* van de Wet inburgering uitgewerkt. Dit zijn de verplichte onderdelen uit de nieuwe wet. Per bouwsteen is een toelichting gegeven over wat in de uitvoering gaat gebeuren. Bijzondere aandacht is besteed aan het onderscheid tussen de asielstatushouders en de gezins- en overige migranten. Het volledige proces voor beide doelgroepen is gevisualiseerd, zodat een totaaloverzicht beschikbaar is.

Tot slot worden de *financiën* die gepaard gaan met de uitvoering van de nieuwe wet gepresenteerd. Naast de uitvoeringskosten is ook specifiek gekeken naar een raming van de specifieke uitkering (SPUK). De realisatie hangt uiteraard samen met het volume van de instroom en laat zich daarom maar tot op zekere hoogte voorspellen.

De gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht, de Sociale Dienst Drechtsteden, Vluchtelingenwerk Nederland, de maatschappelijke organisaties en de vrijwilligers zetten zich volop in om inburgeraars te ondersteunen en begeleiden naar volwaardige participatie in de Nederlandse samenleving. Dat doen zij op dit moment en dat zullen zij in de toekomst blijven doen. Dit document, dat in samenspraak met alle verschillende partijen tot stand is gekomen, biedt daarvoor het kader. Samen zetten we ons in voor de inburgeraars en daarmee voor de gehele samenleving die daar dan ook de vruchten van kan plukken!

2. Uitgangspunten

Dit hoofdstuk geeft weer welke uitgangspunten voor de gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht leidend zijn in hun mandatering van de taken inzake de uitvoering van de Wet inburgering aan de Sociale Dienst Drechtsteden. De uitgangspunten zijn zowel voor de inhoud als voor de implementatie beschreven.

2.1 Uitgangspunten van de samenwerking

2.1.1 De Sociale Dienst Drechtsteden voert de Wet inburgering uit voor de gemeenten Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht en Zwijndrecht.

Om uitvoering te kunnen geven aan de taken in deze wet worden bevoegdheden aan de SDD gemandateerd. Hiermee blijven de gemeenten eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de inburgering en hebben een kaderstellende rol richting de SDD. De uitvoerende bevoegdheden en de bevoegdheid om uitvoeringsregels vast te stellen worden gemandateerd aan de SDD. Het beleid wordt voorbereid in samenwerking (co-creatie) tussen de SDD en de vier gemeenten. Deze gezamenlijke voorbereiding leidt tot een zo uniform mogelijk beleid.

2.1.2 Er is een bestuurlijk overleg Inburgering met de wethouders van de vier gemeenten

Er wordt een wethoudersoverleg Inburgering ingesteld. In dit wethoudersoverleg vindt de bestuurlijke afstemming plaats tussen de vier gemeenten over de uitvoering en het beleid. Uit de samenwerkende regiogemeenten wordt voorsnog geen regionaal portefeuillehouder inburgering aangewezen. Omdat niet elke Drechtsteden-gemeente de taken van de Wet inburgering overdraagt aan de SDD, heeft het PFO Sociaal geen adviserende rol over de uitvoering en het beleid van de Wet inburgering.

2.2 Uitgangspunten voor de inhoud

2.2.1 We zetten in op duurzame participatie naar vermogen

Participatie moet passend zijn bij de talenten, kennis en interesses van de inburgeraar. Dit betekent maatwerk voor elke inburgeraar. We gaan niet altijd voor de snelste maar wel altijd voor de beste weg naar participatie. De inzet is primair gericht op economische participatie (betaalde arbeid/financieel onafhankelijk) en te allen tijde op maatschappelijke participatie (vrijwilligerswerk, werkervarings- en participatieplekken, lid van vereniging, deelname aan andere sociale netwerken).

2.2.2 We staan naast de inburgeraar

We ondersteunen inburgeraars in hun weg naar participatie in de samenleving en inburgering. We zien het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid dat de inburgeraar hierin slaagt. We staan naast de inburgeraar. We ondersteunen, faciliteren, bieden maatwerk en nemen waar nodig tijdelijk over. De intensiteit hiervan is afhankelijk van de zelfredzaamheid van de inburgeraar.

2.2.3 We beschouwen inburgering als onderdeel van het sociaal domein

Inburgering is meer dan het kennis opdoen van de Nederlandse taal en maatschappij. Inburgering is een middel, naast andere middelen, om mee te kunnen doen in de samenleving. In deze brede opvatting wordt inburgering tegelijk en afgestemd ingezet met andere onderdelen en middelen uit het sociale domein, zoals de Participatiewet, sport, zorg enzovoorts. Een brede opvatting van inburgering versterkt de snelheid en effectiviteit van duurzame participatie.

2.3 Uitgangspunten voor de implementatie

2.3.1 Inburgering wordt nabij en lokaal ingebed

Inburgering moet zowel mentaal als fysiek nabij de inburgeraar worden georganiseerd. Wat betreft het mentale betekent dit het opbouwen van vertrouwen en verbinding met de inburgeraar. Wat betreft het fysieke betekent dit dat de casusregisseur werkt in de lokale gemeente. Er moet tijdens het inburgeringsproces kennis zijn van en een goede samenwerking met lokale organisaties.

2.3.2 Inburgering wordt integraal georganiseerd

Maatwerk leveren bij de inburgering van een statushouder vraagt om een samenhangende aanpak. Dat gaat over werk en inkomen, over zorg, sport, huisvesting, schuldenproblematiek enzovoorts. Deze domeinen bieden kansen of juist belemmeringen op het pad naar participatie. Een goede samenwerking intern binnen de SDD en afstemming met gemeentelijke afdelingen en de externe partners binnen die domeinen is daarbij onmisbaar.

2.3.3 De implementatie wordt gezamenlijk uitgevoerd

De implementatie en invoering van de nieuwe Wet Inburgering is een nauwgezette co-creatie. De uitvoering wordt zoveel als mogelijk uniform ingericht, waarbij ruimte is voor lokaal maatwerk om aan te sluiten bij de lokale infrastructuur. In de toekomst (uitvoeringsfase) zal deze co-creatie voortgezet worden. Hierbij zoeken we in onze samenwerking naar effectiviteit en synergie.

2.3.4 Bij de inzet van (ontschot)te middelen streven we naar maatschappelijke impact

We onderzoeken hoe de inzet van middelen en budgetontschotting kan bijdragen aan de grootst mogelijke maatschappelijke impact. Dit doen we op onderdelen door het uitwerken van businesscases. Immers: hoe meer we, ook financieel, gunstige verbindingen kunnen leggen met andere beleidsterreinen, hoe meer we gestalte kunnen geven aan inburgering als onderdeel van het sociaal domein.

3. Bouwstenen

Dit hoofdstuk geeft een toelichting op de verplichte onderdelen uit de nieuwe wet en wat we vanaf 1 januari 2022 zullen doen wanneer deze wet inwerking treedt. Onder de bouwstenen vallen de drie leerroutes die vanuit de nieuwe wet zijn voorgeschreven:

- De B1-route
- De onderwijsroute
- De zelfredzaamheidsroute (z-route).

In de inburgering worden twee groepen onderscheiden: de asielstatushouders en de gezins- en overige migranten. De asielstatushouders is een vluchteling die de asielstatus toegekend heeft gekregen. Zij hebben een verblijfsvergunning en mogen een opleiding volgen en werken in Nederland. De gezins- en overige migrant is een persoon die zich in Nederland vestigt nadat een ander gezinslid zich al eerder hier gevestigd heeft. Zij doorlopen een ander inburgeringstraject dan de statushouder, zie ook tabel 1.

De Sociale Dienst Drechtsteden verwacht, op basis van eigen gegevens dat statushouders in het nieuwe stelsel, op de volgende wijze over de verschillende routes verdeeld worden: B1-route tussen de 40 en 50 procent, onderwijsroute tussen de 10 en 20 procent en z-route tussen de 40 en 50 procent. Gebaseerd op cijfers van voorgaande jaren van de Drechtsteden betekent dit dat met de huidige influx in de B1-route tussen de 55 en 75 statushouders per jaar worden verwacht, in de onderwijsroute 15 tot 30 statushouders per jaar, en in de z-route 55 tot 75 statushouders per jaar.

Het ministerie van SZW verwacht dat in het nieuwe stelsel gezins- en overige migranten op de volgende wijze over de verschillende routes verdeeld worden: B1-route 83 procent, de onderwijsroute 14 procent en de z-route 3 procent. De Sociale Dienst Drechtsteden heeft tot dusver geen andere informatie over de verdeling van gezinsmigranten over de verschillende leerroutes en gaat daarom uit van deze percentages.

De leerroutes worden zodanig ingericht dat inburgeraars binnen een periode van drie jaar naar eigen vermogen maximaal kunnen inburgeren en participeren. Dat is ook de doelstelling die het ministerie van SZW heeft beoogd met de invoering van deze nieuwe wet. In de Drechtsteden willen wij daar zo goed mogelijk gehoor aan geven.

Voor statushouders koopt de Sociale Dienst Drechtsteden namens de gemeenten het taal-, opleidings- en participatieaanbod, evenals de kennis van de Nederlandse maatschappij (KNM) in. De gemeenten gaan een subsidierelatie met Vluchtelingenwerk aan voor de maatschappelijke begeleiding, het participatieverklaringstraject en de financiële zelfredzaamheid. De Module Arbeidsmarkt en Participatie en het financieel ontzorgen voert de Sociale Dienst Drechtsteden uit, evenals het voeren van regie op het inburgeringstraject: van brede intake tot afsluitend gesprek.

Elke inburgeraar krijgt een regisseur vanuit de Sociale Dienst Drechtsteden toegewezen. Deze regisseur voert eerst regie op het inburgeringstraject. Dit is vooral bij het afnemen van de brede intake, het opstellen van het persoonlijk plan inburgering en participatie van belang en het aanvragen en toekennen van de uitkering van belang. Vervolgens stemt de regisseur af tussen de verschillende partijen die bij het traject betrokken zijn om de voortgang bij te houden. In het geval dat de inburgeraar de gemaakte afspraken niet naleeft, kan de regisseur uiteindelijk overgaan tot handhaven. De regisseur is een vast aanspreekpunt per gemeente en is betrokken

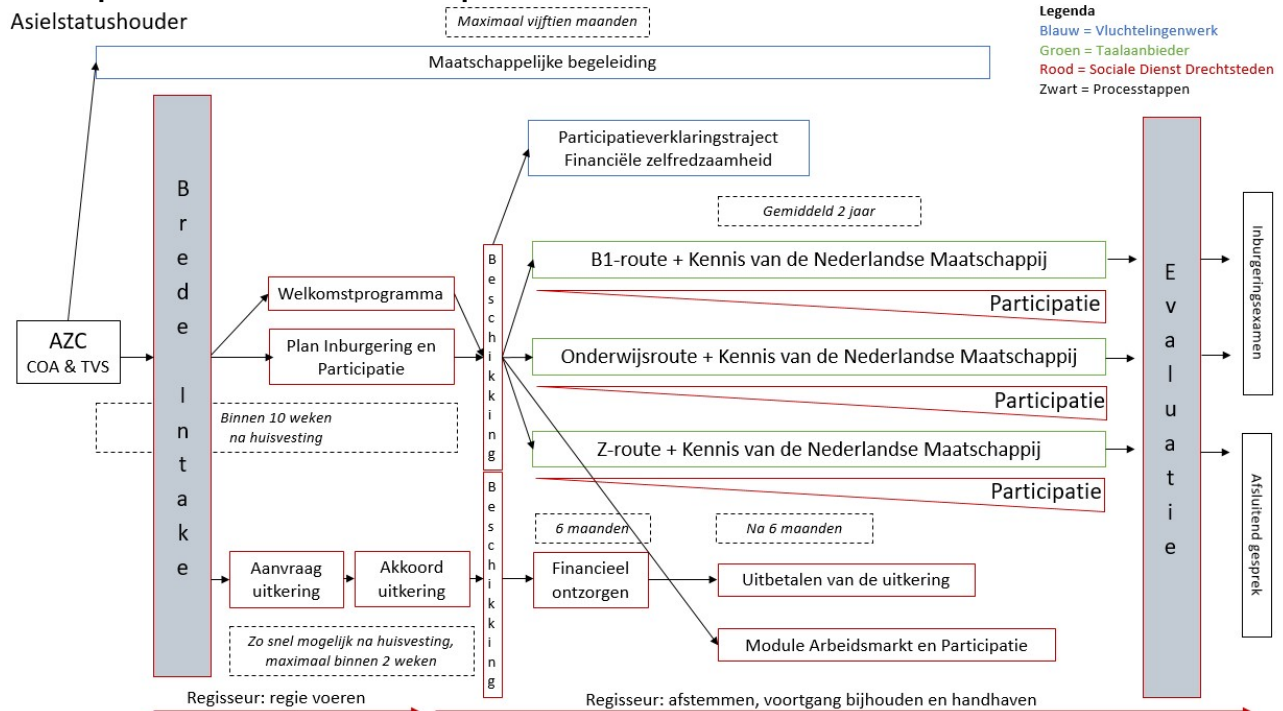
bij het inburgeringstraject vanaf huisvesting in de gemeente tot en met afronding van de inburgering.

In vergelijking met statushouders heeft de Sociale Dienst Drechtsteden in de nieuwe wet een meer beperkte verantwoordelijkheid voor gezins- en overige migranten. Het onderstaande schema toont een overzicht van de verschillen in taken voor statushouders en gezins- en overige migranten.

Tabel 1. Schema taken asielstatushouders en gezins- en overige migranten

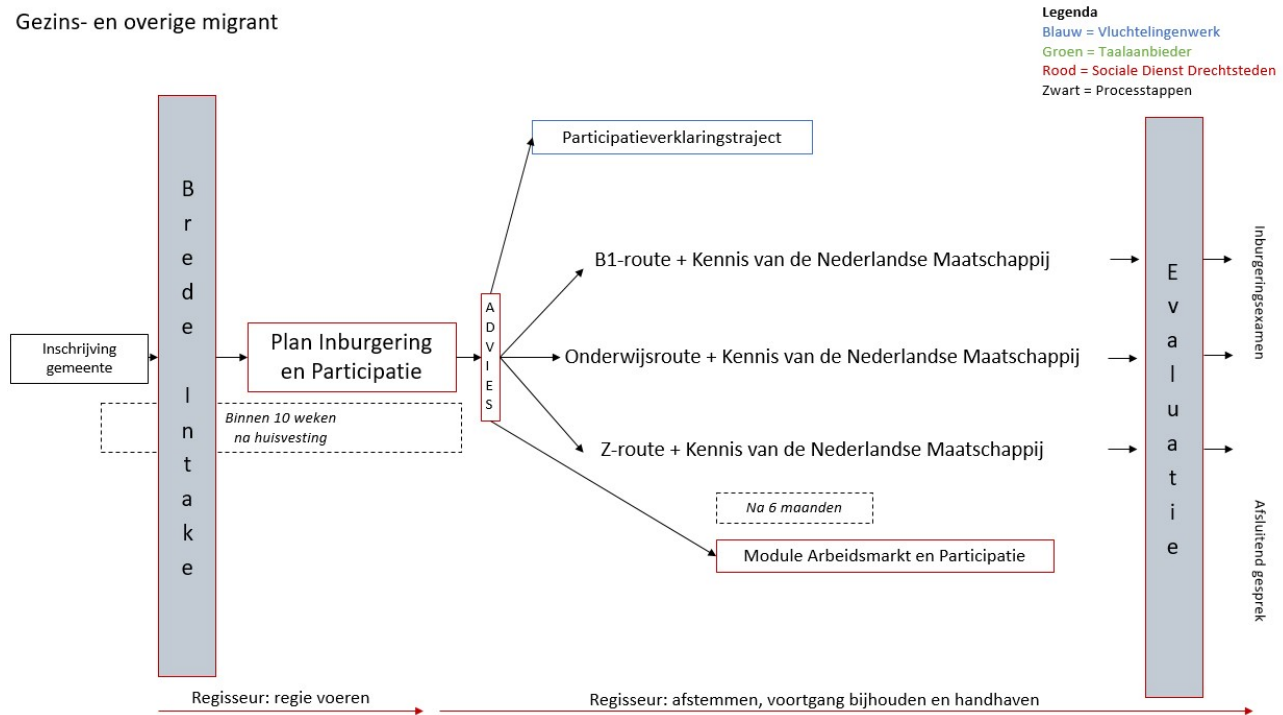
Aanbod	Asielstatushouders	Gezins- en overige migranten
Begeleiding bij inburgering (brede intake, persoonlijk plan inburgering en participatie, advies, voortgangsgesprekken)	X	X
Alfabetisering (voor zover opgenomen in het PIP)	X	
Een van de drie leerroutes, inclusief kennis Nederlandse maatschappij	X	
Financieel ontzorgen	X	
Maatschappelijke begeleiding	X	
Participatieverklaringstraject	X	X
Module arbeidsmarkt en participatie	X	X
In het PIP opgenomen afspraken over aanbod voor (andere) participatie-componenten	X	

Procesplaat 1. Overzicht van het proces van de asielstatushouder

Procesplaat 2. Overzicht van het proces van de gezins- en overige migrant

Gezins- en overige migrant

3.1 Brede intake

De brede intake vormt het startpunt van inburgering en participatie voor de inburgeraar. De brede intake resulteert in het persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). De brede intake is ook bedoeld om te voorkomen dat de inburgeraar zijn verhaal meerdere malen moet herhalen.

Bij statushouders zal er na plaatsing in de Dordrecht, Papendrecht, Zwijndrecht of Hendrik-Ido-Ambacht een warme overdracht zijn van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) naar de Sociale Dienst Drechtsteden. Met het COA worden afspraken gemaakt over de manier waarop deze overdracht plaats zal vinden, zodat dit voorspoedig verloopt. Op dit moment wordt verkend of het mogelijk is om een warme overdracht te realiseren in de vorm van een 3-gesprek, waarbij ook een tolk aanwezig is.

Voor statushouders ontvangen de gemeenten van het COA klantprofielen via het Taakstelling Volg Systeem (TVS). Voorafgaand aan de huisvesting in de gemeente wordt in het AZC gestart met voorinburgering, in de vorm van taallessen en Kennis van de Nederlandse Maatschappij. De nieuwe wet stelt een termijn van 10 weken voor het afnemen van de brede intake na huisvesting in de gemeente.

In de brede intake stelt de Sociale Dienst Drechtsteden vast wat een passende leerroute is voor de inburgeraar en wat nodig is om hem te begeleiden naar een zelfstandig en financieel onafhankelijk bestaan. De intake wordt 'breed' genoemd, omdat alle relevante aspecten besproken worden en niet alleen de weg naar opleiding of werk. Bijzondere aandacht wordt bijvoorbeeld besteed aan de fysieke en mentale gezondheid van de inburgeraar en zijn gezinssituatie en sociale netwerk. Deze informatie geeft goed zicht op de ondersteuning en begeleiding die nodig is.

De brede intake gaat in op de volgende onderwerpen:

- Leerbaarheid
- Opleiding (ervaring met onderwijs in het land van herkomst en diplomawaardering)
- Werk (ervaring met (vrijwilligers)werk in het land van herkomst)
- Competenties en vaardigheden
- Mate van zelfredzaamheid (ervaring met digitale en financiële vaardigheden)
- Taalniveau
- Motivatie
- Mentale gezondheid
- Fysieke gezondheid
- Gezinssituatie (behoefte aan kinderopvang en vervoer)
- Sociaal netwerk

De brede intake bestaat uit gesprekken en gegevensverzameling en vormt het voorbereidend werk voor de afspraken die worden vastgelegd in het PIP. De leerbaarheidstoets, die een verplicht deel van de brede intake uitmaakt, wordt door een door het Rijk aan te wijzen instantie afgenomen. De afnemer geeft een advies over het te behalen taalniveau. Bij de brede intake is tevens een taalcoach betrokken om de uitkomst van de leerbaarheidstoets te duiden. De brede intake neemt in het nieuwe stelsel een belangrijke plek in. Het geeft inzicht in de startpositie en het ontwikkelpotentieel van de inburgeraar.

Ook gezins- en overige migranten krijgen onder de nieuwe wet een brede intake die uitmondt in een PIP. De inhoud van de brede intake voor gezins- en overige migranten is identiek aan die van statushouders. De vorm is alleen anders. Zo start de brede intake niet met een kennismakingsgesprek, maar gelijk met de intake. Verder leidt de brede intake niet tot een keuze maar tot een advies voor een te volgen leerroute.

Na het afnemen van de brede intake wordt een warme overdracht van de inburgeraar gerealiseerd. Op dit moment wordt verkend of het mogelijk is om een warme overdracht te realiseren in de vorm van een 3-gesprek, waarbij ook een tolk aanwezig is. De informatie die is verzameld moet op die manier ook overgedragen worden aan het sociaal wijkteam en Vluchtelingenwerk, omdat deze partijen een belangrijke rol spelen in het verdere inburgeringstraject.

3.2 Welkomstprogramma

Het welkomstprogramma is ontwikkeld om statushouders zo snel mogelijk te laten beginnen met inburgeren en oriënteren op participatie of re-integratie. Dit programma helpt statushouders aan hun taal te werken en wegwijs te worden gemaakt in de lokale gemeenschap. Het programma bestaat deels uit taallessen en deels uit praktische lessen gericht op het opbouwen van een leven in de gemeenten. Door deze aanpak ontstaat een duidelijk beeld van de mogelijkheden, vaardigheden, kennis, (werk-) ervaring en competenties van de statushouders. Het vormt een basis voor de vervolgstappen in het kader van de participatie en re-integratie.

Het is de wens om dit programma in het nieuwe stelsel aan te bieden. Het programma loopt in de periode tussen de brede intake en het vaststellen van het persoonlijk plan inburgering en participatie om een duidelijk beeld te krijgen van de mogelijkheden en vaardigheden van de statushouders. Het vormt daarmee, naast de uitkomsten van de leerbaarheidstoets, een goede basis voor het opstellen van het PIP. Daarnaast gaat de statushouders vrijwel direct na huisvesting in de gemeente aan de slag met taal en kan de periode tot aan de instroom in één van de leerroutes overbrugd worden met taal en de oriëntatie op het leven in Nederland en de

gemeente. Om de reden dat het geen wettelijke taak betreft, is nog onduidelijk welke middelen hiervoor ingezet kunnen worden. Dit wordt de komende tijd verder verkend.

3.3 Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP)

Na afronding van de brede intake stelt de Sociale Dienst Drechtsteden in samenspraak met de inburgeraar het PIP op. Het PIP is maatwerk: de uitkomsten van de brede intake worden in het PIP vertaald naar persoonlijke einddoelen van de inburgering.

In het PIP staat welke leerroute voor de inburgeraar is vastgesteld en op welke manier de inburgeraar aan zijn inburgeringsplicht (leerroute, inclusief PVT, KNM en MAP) zal voldoen. In het PIP staat eveneens hoe de Sociale Dienst Drechtsteden de begeleiding en ondersteuning zal bieden aan de inburgeraar bij het inburgeringstraject. Wanneer de inburgeraar bijstandsgerechtigd is, zijn relevante onderdelen van de Participatiewet er ook in opgenomen.

Het PIP is een persoonlijk plan dat wordt vastgelegd in een beschikking (B&W-besluit) die de Sociale Dienst Drechtsteden conform de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan handhaven. De bepalingen over handhaving zijn vastgelegd in de Wet inburgering. In de beschikking worden de formele afspraken opgenomen en in een bijlage daarbij worden nadere afspraken opgenomen en toegelicht. De inburgeraar is zelf eigenaar van het PIP.

De nieuwe wet stelt een termijn van 10 weken voor het vaststellen van het PIP na huisvesting in de gemeente. Vanaf het moment waarop het PIP is vastgesteld, gaat de driejarige termijn van het inburgeringstraject lopen.

De Sociale Dienst Drechtsteden houdt de voortgang van de in het PIP vastgelegde afspraken bij. Dit doet een daartoe aangewezen regisseur. Tijdens het inburgeringstraject kunnen de afspraken in het PIP gewijzigd worden. Dit kan het geval zijn als blijkt dat het taalniveau te hoog of te laag is ingeschat en een andere leerroute meer passend blijkt. Statushouders mogen wettelijk gezien één keer van leerroute veranderen en dat mag alleen binnen de eerste anderhalf jaar.

Afspraken uit het PIP voor statushouders hebben betrekking op:

- De leerroutes, inclusief de instrumenten die worden ingezet op het gebied van participatie (Participatiewet) indien een inburgeraar een uitkering ontvangt
- Financieel ontzorgen
- Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)
- Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM)
- Participatieverklaringstraject (PVT)
- Maatschappelijke begeleiding
- Verplichte aanwezigheid bij de voortgangs- en eindgesprekken
- Verplichtingen voortvloeiend uit de instrumenten die worden ingezet op het gebied van participatie (Participatiewet), indien een inburgeraar een uitkering ontvangt.

De beschikking waarin deze afspraken worden vastgelegd, wordt nog door de Sociale Dienst Drechtsteden ontwikkeld, omdat deze niet bestond onder de huidige wetgeving over inburgering. Verder wordt onderzocht op welke manier kan worden aangesloten bij de Participatiewet en hoe de handhaving het beste geregeld kan worden. Op dit laatste punt volgt de komende tijd nog landelijke regelgeving.

Bij gezins- en overige migranten zijn de afspraken net iets anders dan voor statushouders. Zo stelt de Sociale Dienst Drechtsteden wel een PIP voor gezins- en overige migranten op en wordt

een advies gegeven voor de leerroute op basis van de leerbaarheidstoets. Gezins- en overige migranten zijn niet verplicht dit advies op te volgen. In voortgangsgesprekken kan de Sociale Dienst Drechtsteden niet handhaven op het volgen van taallessen. Wel zijn gezins- en overige migranten verplicht naar deze gesprekken te komen. Hier kan de Sociale Dienst Drechtsteden wel op handhaven. Uitgangspunt bij deze groep is het motiveren om tijdig te voldoen aan de inburgeringsplicht, te participeren in de Drechtsteden en de lokale gemeenschap en het leren spreken van de taal.

Na het opstellen van het persoonlijk plan inburgering en participatie komt een inburgeraar in een leerroute terecht. De te volgen leerroute wordt in het PIP vastgelegd. Er zijn drie verschillende leerroutes: de B1-route, de onderwijsroute en de Z-route. Deze routes worden hieronder toegelicht.

3.4 B1-route

Het uitgangspunt van de B1-route is dat statushouders maximaal binnen drie jaar taalniveau B1 behalen en hun perspectief op de arbeidsmarkt vergroten. Om die reden is het van belang dat statushouders het leren van de taal combineren met (vrijwilligers)werk. Er is geen minimum of maximum aantal wekelijkse lessen vastgelegd binnen de B1-route. Naast de taalexamens blijft de module Kennis van de Nederlandse Maatschappij (KNM) een verplicht onderdeel binnen de B1-route. Indien taalniveau B1 na aanzienlijk inspanning niet mogelijk blijkt, is er de mogelijkheid om examen op taalniveau A2 te doen.

In de nieuwe Wet inburgering eist het ministerie van SZW een hoger taalniveau van inburgeraars. Het vereiste taalniveau gaat omhoog van A2- naar B1-niveau. Dat is een belangrijke stap naar volwaardig meedoen in de samenleving: vanaf B1-niveau ben je niet meer laaggeletterd. Vanwege de diversiteit van de groep inburgeraars die de B1-route in het nieuwe stelsel zal volgen, is maatwerk belangrijk. Dit betekent dat statushouders een – op hun persoonlijke situatie afgestemd – aantal lessen volgen.

In de B1-route wordt gewerkt met een groepsgerichte aanpak, waarbij lessen gericht zijn op het leren van de taal die in het dagelijks leven wordt gebruikt. Binnen de route vindt persoonlijk maatwerk plaats. Dit gebeurt zowel op het gebied van taal (lessen) als op het gebied van participatie (werk en vrijwilligerswerk). Bijzondere aandacht gaat ook uit naar het leren van vaktaal en werknemersvaardigheden. Dit wordt afgestemd met de regisseur.

Binnen de route wordt taal en participatie dus gecombineerd. De Sociale Dienst Drechtsteden maakt afspraken met één aanbieder per leerroute om voor voldoende volume te zorgen en maatwerk te bieden. Het participatiegedeelte kan de inburgeraar op verschillende manieren invullen met bijvoorbeeld taalstages, werkstages, vrijwilligerswerk en werkervaringsplekken. De Sociale Dienst Drechtsteden onderzoekt nog wat wij hierin kunnen organiseren. Verder is nauwe samenwerking vanuit de B1-route nodig met de organisatie die maatschappelijke begeleiding aanbiedt.

Gezins- en overige migranten kunnen eveneens de B1-route volgen. Deze wordt echter niet gefinancierd en gehandhaafd door de Sociale Dienst Drechtsteden. Voor gezins- en overige migranten geldt dat zij voor hun inburgeringstraject bij DUO een inkomensafhankelijke lening kunnen afsluiten, zoals in de huidige wet.

Ter afronding van de B1-route legt de inburgeraar de taalexamens en het examen Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM) af. Als dit succesvol is afgelegd, ontvangt hij het inburgeringscertificaat.

3.5 Onderwijsroute

De onderwijsroute is gericht op het behalen van een Nederlands diploma. Het doel van deze route is om inburgeringsplichtigen die de motivatie en ontwikkelpotentie hebben om een MBO (2, 3, 4), HBO- of WO-opleiding te volgen, via een taalschakeltraject te laten inburgeren. In een taalschakeltraject leert de inburgeraar niet alleen de Nederlandse taal op minimaal B1-niveau, maar wordt hij tegelijkertijd ook zo goed mogelijk voorbereid op het Nederlands middelbaar beroepsonderwijs of hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs.

Het taalschakeltraject is een voltijds traject dat naar verwachting gemiddeld anderhalf jaar duurt en bestaat uit circa 1.000 uur taallessen Nederlands en circa 500 uur overige vakken en vaardigheden. De invulling van het taalschakeltraject wordt mede bepaald door de eindtermen die het Rijk opstelt. Om deel te nemen aan deze route bestaat geen maximale leeftijd. Deelnemers die bij aanvang 28 jaar of ouder zijn, zullen naar verwachting niet voor hun 30ste verjaardag in een opleiding instromen en hebben dus geen recht op studiefinanciering.

Gezins- en overige migranten die onderwijs willen volgen, kunnen de onderwijsroute volgen. Zij kunnen de route, afhankelijk van hun inkomen, financieren met een DUO-lening.

Met het succesvol afronden van het taalschakeltraject en het participatieverklaringstraject hebben inburgeraars die deze route volgen, voldaan aan de inburgerplicht en beschikken zij niet alleen over voldoende kennis van de Nederlandse taal, samenleving en arbeidsmarkt, maar ook over voldoende overige (studie)vaardigheden om met succes een opleiding te gaan volgen.

3.6 Zelfredzaamheidsroute (Z-route)

De zelfredzaamheidsroute is het alternatief voor inburgeraars voor wie de twee andere routes niet haalbaar lijken: de verwachting is dat de inburgeraar taalniveau A2 niet binnen drie jaar kan halen. De route is erop gericht dat ook inburgeraars met een lage leerbaarheid en/of onderwijsachterstand een passend aanbod krijgen om hen beter voor te bereiden op een toekomst in Nederland.

Met de z-route wordt de zelfredzaamheid van de inburgeraars vergroot door hen zoveel mogelijk in een praktijkgerichte context de Nederlandse taal aan te bieden en hierdoor het perspectief op (vrijwilligers)werk te bieden. Bijzondere aandacht gaat uit naar het alfabetiseren van analfabete inburgeraars. Deze route bestaat uit een combinatie van taal en participatie. In de wet is een verplichting van 1.600 uur opgenomen, hierbij wordt rekening gehouden met onderdelen die door andere organisaties worden uitgevoerd.

De activiteiten op het gebied van participatie zijn gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en bestaan onder andere uit gastcolleges, excursies en praktijkopdrachten. De taalaanbieder zoekt aansluiting bij lokale (vrijwilligers-)organisaties, instellingen en netwerken, waarbij de helft van deze activiteiten buiten de leslocatie plaatsvindt. Verder zijn deze activiteiten zoveel mogelijk gericht op de lokale gemeenschap en behoeften van de inburgeraar.

Gezins- en overige migranten kunnen de z-route volgen, die zij eventueel met een DUO-lening inkopen. Ze moeten dan voldoen aan de taalvereisten van de z-route, en niet aan het participatiedeel. Taalaanbieders bepalen hoe zij de z-route voor gezins- en overige migranten zullen invullen, waarbij de invulling zoveel mogelijk aansluit bij het lokale netwerk en de behoeften van de inburgeraar. Gezins- en overige migranten kunnen ook kiezen voor een door de Sociale Dienst Drechtsteden gecontracteerde taalaanbieder.

Ter afronding van de z-route wordt een eindgesprek gevoerd met de inburgeraar, waarna hij een certificaat ontvangt. De Sociale Dienst Drechtsteden wacht nog af aan welke voorwaarden dit gesprek moet voldoen om de route succesvol af te ronden. Het ministerie van SZW werkt deze voorwaarden de komende tijd verder uit. Na het eindgesprek volgt een warme overdracht naar een eventueel vervolgtraject, zoals een taaltraject ingekocht met middelen uit de WEB.

3.7 Financieel ontzorgen

Financieel ontzorgen houdt in dat de vaste lasten (huur, gas, water en licht en zorgverzekering) gedurende zes maanden verplicht worden ingehouden van de uitkering, zodat de statushouder zich kan focussen op zijn inburgering. In dezelfde periode moet de statushouder leren om de terugkerende betaling van vaste lasten zelf te regelen en daarbij steeds maandelijks te budgetteren.

De nieuwe wet maakt dat de Sociale Dienst Drechtsteden bijstandsgerechtigde statushouders financieel gaat ontzorgen gedurende zes maanden na huisvesting in Dordrecht, Papendrecht, Zwijndrecht of Hendrik-Ido-Ambacht. Het ontzorgen heeft tot doel om te voorkomen dat schulden ontstaan op de vaste lasten. Immers, inburgeraars zijn extra kwetsbaar door factoren als gebrekkige kennis van de taal en culturele verschillen. Het ontzorgen moet bijdragen aan een snelle start van inburgering in de samenleving.

Naast het financieel ontzorgen wordt ook een cursus financiële zelfredzaamheid aangeboden. Deze cursus is erop gericht om inburgeraars te informeren of geldzaken en hen financiële vaardigheden aan te leren. Stichting Vluchtelingenwerk voert deze cursus (Eurowijzer) uit middels een subsidierelatie.

Gezins- en overige migranten zijn vaak niet bijstandsgerechtigd, omdat zij zich voegen bij de al in Nederland wonende partner. Het financieel ontzorgen is op hen dus niet van toepassing.

Na zes maanden zou de inburgeraar financieel zelfredzaam moeten zijn. De Sociale Dienst Drechtsteden onderzoekt nog de mogelijkheden voor het voortzetten van de ondersteuning en begeleiding in de daaropvolgende maanden, zodat schuldenproblematiek zich niet in een later stadium van het inburgeringstraject alsnog voordoet.

3.8 Maatschappelijke begeleiding

Maatschappelijke begeleiding is nodig om de statushouder de juiste ondersteuning te bieden bij het regelen en organiseren van allerlei praktische zaken. Direct na huisvesting in Dordrecht, Papendrecht, Zwijndrecht of Hendrik-Ido-Ambacht biedt Vluchtelingenwerk maatschappelijke begeleiding aan. Het streven is dat zoveel mogelijk statushouders na vijftien maandentwee jaar begeleiding (financieel) zelfredzaam zijn. Om die reden wordt binnen de maatschappelijke begeleiding de statushouder ook zelf geactiveerd.

In de eerste periode krijgen inburgeraars ondersteuning in en begeleiding bij praktische zaken en voorlichting over leefgebieden en maatschappelijke instituties van de Nederlandse samenleving. In het begin moet immers het meest geregeld worden en is de behoefte aan praktische informatie het grootst.

Doordat zowel de maatschappelijke begeleiding als de financiële zelfredzaamheid door Vluchtelingenwerk worden verzorgd, is het mogelijk om deze beide onderdelen te integreren. Dit zorgt voor versterking op beide onderdelen.

Gezins- en overige migranten ontvangen geen maatschappelijk begeleiding, omdat zij zich voegen bij de al in Nederland wonende partner. De partner heeft vaak al een sociaal netwerk in Nederland opgebouwd en is bekend met de onderwerpen die in de maatschappelijke begeleiding aan bod komen.

De maatschappelijke begeleiding eindigt na vijftien maanden. Hier is geen formele afronding voor vastgesteld.

3.9 Participatieverklaringstraject (PVT)

In het participatieverklaringstraject maken inburgeraars kennis met de Nederlandse kernwaarden gelijkheid, vrijheid, solidariteit en participatie. De inburgeraars gaan in gesprek over deze waarden aan de hand van voorbeelden uit het dagelijks leven en maken een excursie die in het teken staan van één van de kernwaarden.

Binnen de nieuwe wet is het minimumaantal uren voor het PVT vastgesteld op 12 uur, waarbinnen ook de excursie valt die onderdeel uitmaakt van het traject. De excursie die wordt georganiseerd binnen de PVT is van belang voor participatie in de lokale gemeenschap. Een bezoek aan een welzijnsorganisatie zou daar goed bij passen. Stichting Vluchtelingenwerk voert de PVT uit middels een subsidierelatie.

Gezins- en overige migranten volgen de PVT op dezelfde manier als statushouders.

Met ondertekening van de participatieverklaring verklaart de inburgeraar kennis te hebben genomen van de normen en spelregels van de Nederlandse samenleving en deze te respecteren.

3.10 Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM)

De module Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM) maakt deel uit van het inburgeringsexamen. In dit deel worden vragen gesteld over hoe wij in Nederland met elkaar omgaan en onze normen en waarden, werk en inkomen, wonen, gezondheid en gezondheidszorg, geschiedenis en geografie, instanties, staatsinrichting en rechtsstaat en onderwijs en opvoeding. Gezins- en overige migranten kopen deze module zelf in, eventueel met een DUO-lening.

In het nieuwe stelsel blijft een centraal examen KNM bestaan voor de B1-route. Binnen de onderwijsroute en de z-route wordt KNM op aangepaste wijze ingebouwd in het programma en hoeven inburgeraars geen separaat examen af te leggen. De exacte eisen voor KNM zijn nog niet bekend. Nadere uitwerking van deze eisen volgt in de komende periode vanuit het ministerie van SZW.

3.11 Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)

De Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP) vervangt de huidige Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA). Het doel is om de competenties en arbeidskansen van de inburgeraars te vergroten. In de MAP komen de volgende thema's aan bod:

- Beroepeneriëntatie
- Werknemerscompetenties
- Realistisch beroepsbeeld
- Beroepskansen
- Beroepscompetenties verwerven
- Netwerk opbouwen

- Werk vinden
- Werkcultuur.

Ten minste 40 uur van de MAP zijn gericht op de praktische inzet van de inburgeraar op de arbeidsmarkt, zodat deze werkervaring kan opdoen. Dit heeft tot doel om de inburgeraar toe te leiden naar (betaald) werk.

De Sociale Dienst Drechtsteden heeft in het kader van de Participatiewet de verantwoordelijkheid om inburgeraars te begeleiden bij het oriënteren en participeren op de Nederlandse arbeidsmarkt. De dienst biedt deze begeleiding aan in een verplichte module (MAP) in het inburgeringstraject. De Sociale Dienst Drechtsteden zal op basis van bovenstaande thema's vormgeven aan de MAP.

Gezins- en overige migranten volgen de MAP op dezelfde manier als statushouders.

De formele afronding van de MAP moet nog worden vastgesteld.

3.12 Handhaving

Met het besluit van Dordrecht, Papendrecht, Zwijndrecht en Hendrik-Ido-Ambacht om de Sociale Dienst Drechtsteden te mandateren voor de uitvoering van de Wet inburgering, wordt de dienst ook verantwoordelijk voor de handhaving.

Handhaven houdt in dit geval in dat de Sociale Dienst Drechtsteden gedurende het gehele inburgeringstraject zicht houdt op de voortgang van de inburgeraar en hem begeleidt op deze voortgang. Waar sprake is van verwijtbaarheid geeft de nieuwe wet de Sociale Dienst Drechtsteden de mogelijkheid om sancties op te leggen, bijvoorbeeld boetes. Monitoring en handhaving gelden voor de verschillende onderdelen van het inburgeringstraject:

- Brede intake (naleving opkomstplicht)
- PIP (monitoring voortgang en naleving van gemaakte afspraken)
- Leerroutes (monitoring tijdig behalen van certificaten)
- Examenonderdelen KNM/MAP/PVT (monitoring tijdige afronding).

In het nieuwe stelsel is de Sociale Dienst Drechtsteden verantwoordelijk voor de handhaving van de afspraken die in het PIP zijn vastgelegd en DUO voor de inburgeringstermijn. Het doel van handhaven is om de inburgeraar te stimuleren binnen de gestelde termijn aan de inburgeringsplicht te voldoen en te participeren in de samenleving. Als de inburgeraar tijdens het inburgeringstraject verwijtbaar onvoldoende inspanning toont, is het mogelijk om sancties op te leggen.

In de handhaving is er mogelijk een onderscheid tussen bijstandsgerechtigde en niet-bijstandsgerechtigde inburgeraars. De handhaving van de PIP van bijstandsgerechtigde inburgeraars gebeurt op basis van de Wet inburgering. De gekozen werkwijze wordt nog verder uitgewerkt. Bij niet-bijstandsgerechtigde inburgeraars vindt de handhaving altijd plaats op basis van de Wet inburgering.

Voor de gezins- en overige migranten is de mogelijkheid tot handhaving beperkt. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor het inkopen van hun inburgeringstraject, waardoor de Sociale Dienst Drechtsteden hen alleen tijdens de voortgangsgesprekken kan stimuleren de taal te leren en te participeren, maar niet kan sanctioneren bij het tonen van onvoldoende inspanning. Gezins- en overige migranten zijn verplicht om naar de voortgangsgesprekken te komen. DUO wordt

verantwoordelijk voor de handhaving op de inburgeringstermijn. Als gezins- en overige migranten niet tijdig voldoen aan de inburgeringsplicht, zal DUO hierop handhaven.

Gedurende het inburgeringstraject maakt de Sociale Dienst Drechtsteden van elk voortgangsgesprek een gespreksverslag en slaat deze in het klantdossier op. Ook als de inburgeraar met of zonder reden niet op het gesprek is verschenen. Deze informatie kan DUO opvragen na het verlopen van de inburgeringstermijn en kan meewegen in de beslissing een sanctie op te leggen of niet.

In eerste instantie verstrekt de inburgeraar de benodigde informatie zelf aan DUO. De Sociale Dienst Drechtsteden kan de inburgeraar adviseren en ondersteunen bij het aanleveren van de relevante informatie aan DUO. Als nadere toelichting nodig is, kan DUO de Sociale Dienst Drechtsteden actief bevragen over het inburgeringstraject van de inburgeraar. De wijze van gegevensuitwisseling is nog niet vastgesteld.

4. Financiën

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de financiën die gepaard gaan met de in- en uitvoering van de Wet inburgering. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de voorlopige uitkering voor inburgeringsvoorzieningen.

4.1 In- en uitvoeringskosten

De invoerings- en de structurele uitvoeringskosten worden verstrekt via een integratie-uitkering. Het budget dat gemeenten in 2020 ontvangen betreffen de incidentele bijdrage in de invoeringskosten. Het budget wat de gemeenten vanaf 2022 ontvangen betreft een structurele bijdrage in de uitvoeringskosten per 1 januari 2022.

De middelen worden onder de gemeenten verdeeld op basis van het aantal inwoners (78% van het totaalbedrag) en het aantal personen met een niet-westerse achtergrond (22%). Naar verwachting wordt in de decembercirculaire 2020 de integratie-uitkering bijgesteld op basis van nieuwe gegevens van het aantal inwoners en het aantal personen met een niet-westerse achtergrond.

Integratie-uitkering Inburgering

	Uitvoeringskosten	Uitvoeringskosten	Uitvoeringskosten
gemeente	2021	2022	2023 ->
Dordrecht	203.912	453.199	498.574
HI Ambacht	43.593	96.887	106.587
Papendrecht	47.212	104.930	115.436
Zwijndrecht	70.555	156.810	172.511
Totaal	365.272	811.826	893.108

Door zowel de SDD als gemeenten worden kosten gemaakt voor de invoering van de nieuwe wet. De kosten van de gemeenten bestaan voornamelijk uit de inzet van beleidscapaciteit.

4.1.1 Kosten 2022

De kosten over 2022 hebben betrekking op de uitvoering van de Wet inburgering.

Uitvoeringskosten per januari 2022

Er is een voorlopige opgave opgesteld voor de lasten en baten inburgering invoerings- en uitvoeringskosten per 2022 en verdere jaren.

Voorlopige opgave Lasten en Baten Inburgering 2022

	Alblasserdam	Dordrecht	HV Giessen	HI Ambacht	Papendrecht	Sliedrecht	Zwijndrecht	SDD
Uitvoeringskosten 2022 IU	62.814	453.199	51.979	96.887	104.930	80.938	156.810	1.007.557
SPUK 2022		265.808		68.316	68.905		104.734	507.763
Voorlopige baten 2022	62.814	719.007	51.979	165.203	173.835	80.938	261.544	1.515.320
4,0 fte proces regisseur		209.901		44.874	48.599		72.627	376.000
1,5 fte voortgang en handhaving		78.713		16.828	18.225		27.235	141.000
1,6 fte beleid, P&C, ICT, B&B Inkoop ed		91.106		19.477	21.094		31.523	163.200
1,5 fte financieel ontzorgen	8.790	63.422	7.274	13.559	14.684	11.327	21.944	141.000
Inburgeringsvoorzieningen 2022		265.808		68.316	68.905		104.734	507.763
Voorlopige lasten 2022	8.790	708.949	7.274	163.053	171.506	11.327	258.063	1.328.963

De raming van de SPUK beweegt mee met de volumes. De raming wordt voorlopig vastgesteld op basis van de prognose van het volume en achteraf definitief bepaald op basis van de daadwerkelijke volumes¹.

	2021	2022	2023	2024
Invoeringskosten (7 gemeenten)	576.719			
Uitvoeringskosten		1.007.557	1.108.435	1.108.435
Voorlopige baten	576.719	1.007.557	1.108.435	1.108.435
Invoeringskosten	PM			
Uitvoeringskosten 4 gemeenten				
4.0 fte procesregisseur		376.000	376.000	376.000
1.5 fte voortgang en handhaving		141.000	141.000	141.000
1.6 fte beleid, P&C, ICT, B&B, inkoop e.d.		163.200	163.200	163.200
1.5 fte financieel ontzorgen		141.000	141.000	141.000
Voorlopige lasten	PM	821.200	821.200	821.200

Geadviseerd wordt om de sleutel te relateren aan de hoogte van het uitvoeringsbudget. Na invoering per 1 januari 2022 is het mogelijk om op basis van praktijkervaringen een adequate raming en begroting van de uitvoeringskosten te maken. De verwachting is dat het huidige uitvoeringsbudget voldoende is om de uitvoering te borgen. Dringend advies aan de gemeenten, die de wet laten uitvoeren door de SDD, is om het uitvoeringsbudget te reserveren.

4.1.2 SPUK

De benodigde middelen voor de kosten van de inburgeringsvoorzieningen (d.w.z., de bouwstenen) worden verstrekt via een specifieke uitkering (SPUK) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. In de berekening van het budget is uitgegaan van een gemiddeld bedrag van € 12.712 per asielstatushouder en € 589 per gezins- en overige migrant.

	Asielmigrant	Gezins- en overige migrant
Leerroutes	€ 10.000	€ 0
MAP	€ 136	€ 195
Maatschappelijke begeleiding	€ 1.944	€ 0
PVT	€ 216	€ 216
Tolkvoorziening	€ 417	€ 179

¹ Basis hiervoor is de gerealiseerde taakstelling 2019 met als peildatum september 2020. Betreft de volgende aantallen: Dordrecht 44 asielstatushouders en 48 gezins- en overige migranten, Hendrik Ido Ambacht 12 en 6, Papendrecht 12 en 7, en Zwijndrecht 17 en 22.